ΓΛΩΣΣΙΚΗ ΣΗΜΕΙΩΣΟΥΛΑ

ΠΟΣΤΑ, ΤΑΧΥΔΡΟΜΕΙΟ, ΤΑΧΥΔΡΟΜΟΣ

Στὸ ἄρθρο μου *Κλωστίτσα*(*) ἔβαλα *πόστα* κάμποσες φορές. Μὰ ἡ λέξη *ταχυδρομεῖο* ἀχαμνὴ δὲν εἶναι. Δὲν ἔχει ὅμως παράγωγο, ἐνῶ ἡ *πόστα* ἔχει τὸ *ποστάρω*, ποῦ εἶναι καὶ πολὺ χρήσιμο. Νομίζω πῶς θἄξιζε τὸν κόπο νὰ προσέξῃ κανεὶς πότε λένε *πόστα* στὴν Ἀθήνα, καὶ πότε *ταχυδρομεῖο*. Ἐγὼ θαῤῥῶ πῶς κ' οἱ δυὸ λέξες θὰ μείνουνε, μὲ σημασία κάπως διαφορετικὴ, δηλαδὴ *πάω στὴν Πόστα*, μὰ *σοῦ στέλνω τὸ βιβλίο μου μὲ τὸ ἴδιο ταχυδρομεῖο*, δὲν μπορεῖς νὰ πῇς μὲ τὴν ἴδια *πόστα*.

Σ' ἄλλα πάλε τὸ *ταχυδρομεῖο* δὲν ταιριάζει· ἐμένα τουλάχιστο δὲ μοῦ φαίνεται μήτε ῥωμαΐικο μήτε σωστὸ ἐκεῖνο ποῦ συνηθίζουνε μερικοί, *φέβγει, ἔρχεται τὸ ταχυδρομεῖο*. Ἐδῶ θέλει πόστα, γιατὶ ἐννοοῦνε τὰ *γράμματα* (= le courrier), ὅπως καὶ στὴν Πόλη λένε, μὲ τέτοιο νόημα, *σήμερα ἔχω πόστα*. Στὴν Ἀθήνα, οἱ φρασοῦλες *φέβγει, ἔρχεται τὸ ταχυδρομεῖο* δὲν κάνουνε μάλιστα διόλου, ἀφοῦ *Ταχυδρομεῖο* εἴπανε τὸ κατάστημα, κι ἀφτὸ μήτε νὰ *φύγῃ* μπορεῖ μήτε *νἄρθῃ*· ἀκόμη λιγώτερο συβιβάζεται τὸ *ἔρχουμαι* καὶ τὸ *φέβγω* μὲ τὴν ἔκφραση, *πάω στὸ Ταχυδρομεῖο*. Τὸ ξέρω πῶς εἶναι δασκαλισμός· ἴσια ἴσια ῥωτῶ ἂν ἔπιασε. Δὲν πιστέβω, ἐπειδὴ τὸ γλωσσικὸ αἴσθημα σκουντάφτει· πῶς νὰ πάῃ κανεὶς σ' ἕνα πρᾶμα ποῦ σημαίνει γληγοράδα καὶ τρέξιμο, γιατὶ ἀφτὸ σημαίνει στὴν καθαρέβουσα τὸ *ταχυδρομεῖο*. Ὁ λαὸς πάλε ἀκούει *δρομεῖο*, τὸ συνεδένει μὲ τὸ *δρόμο* κι ἂν κατάλαβε τὸ *ταχὺ*, δὲ θὰ μπορέσῃ νὰ καταλάβῃ πῶς ὁ λόγος γιὰ χτίριο. Λοιπὸν κάποια διαφορὰ θὰ ὑπάρχῃ μεταξὺ *πόστας* καὶ *ταχυδρομείου*. Ἴσως καὶ συφέρνει νὰ καθιερωθῇ στὴ γραφτή μας γλώσσα. Μ' ἄλλα λόγια, *πόστα* εἶναι γιὰ τὴν ἰδέα μου τὸ *συγκριμένο*, *ταχυδρομεῖο* τὸ *ἀφερημένο*. Καλὰ καὶ τὰ δυὸ, ἄμα μπῇ στὴ θέση του καὶ τὸ ἕνα καὶ τἄλλο.

Ἕνα λόγο τώρα καὶ γιὰ τὸν *ταχυδρόμο*. *Ταχυδρόμο* λέει ὁ λαὸς τὸν ἄθρωπο ποῦ σοῦ φέρνει πακετάκια, μπογαλάκια· αἴ! καὶ ῥαβασάκι, σὰν τύχῃ, ἄξιος εἶναι νὰ σοῦ φέρῃ. Ὁ καθαφτὸ ταχυδρόμος πάει κ' ἔρχεται ἀπὸ τὸ ἕνα στἄλλο σπίτι. Βλέπετε πόσο λίγο λίγο ταιριάζει μὲ τὸ *ταχυδρομεῖο*, καθὼς τὸ θέλει ὁ δάσκαλος, μάλιστα μὲ τὸ *Ταχυδρομεῖο*, δηλαδὴ τὸ κατάστημα ἢ τὸ διοργανισμὸ ποῦ λέγεται *πόστα*. Στὴν Ἀθήνα ὅμως *ταχυδρόμο* εἴπανε καὶ τὸν ἄνθρωπο ποῦ σοῦ φέρνει τὰ *γράμματα*. Γιατί; Γιατὶ στοχάστηκε ἡ καθαρέβουσα νὰ τὸν πῇ *διανομεύς*. *Διανομέφς, διανομέος, διανομὶς*, ἄτοπα πράματα. Δὲν τὰ παραδέχτηκε κανένας. Καὶ τώρα προσμένουμε νὰ βρεθῇ πιὸ κατάλληλη λέξη ἀπὸ τὸν *ταχυδρόμο* γι' ἀφτὴ τὴ δουλειά. Μὴν τὴν προσμένετε ἀπὸ τὴν καθαρέβουσα. Δὲν ξέρει. Ἐθνικὴ γλῶσσα δὲν εἶναι. Σοῦ φτειάνει ἀσυλλόγιστα ἕνα *διανομεὺς*, χωρὶς νὰ πάῃ πρῶτα νὰ ξετάσῃ τὸ "ΕΘΝΟΣ τί λέει. Τὸ ἔθνος λοιπὸν ἀμέσως ἔπλασε τὸν ὅρο. Καὶ δὲν πειράζει ἂν τονὲ συνηθίζουνε παντοῦ. Φτάνει σ' ἕνα μέρος νὰ συνηθίζεται, ἄμα εἶναι σωστὸς κι ἄμα καταλαβαίνεται. Πρέπει τότες ἀμέσως νὰ τὸν παραδεχτοῦμε, κι ὄχι νὰ πολεμοῦμε ἄδικα μὲ τὰ τεχνάσματα τῆς καθαρέβουσας, ποῦ δὲν μποροῦσε καὶ τοῦ κάκου, νὰ χρησιμέψουνε στὸ ἔθνος, ἀφοῦ δὲ χρησιμέβουνε οὔτε στοὺς γραμματισμένους. Ἂν ἄκουγε ἡ καθαρέβουσα τὸ Λαὸ, κι ἂν τὸν ἄκουγε ἀπαρχῆς, θὰ μάθαινε, ὅπως τὄμαθα κι ὁ ἴδιος, γυρέβοντας τὸν ὅρο, πῶς στὴν Ἄντρο, βέβαια κι ἀλλοῦ, ὁ ἄθρωπος ποῦ μοιράζει τὰ γράμματα λέγεται Γραμματᾶς. Τί ὡραῖο! Νὰ γλῶσσα ἐθνικὴ, μιὰ φορά. Τέτοιες μαζώνουμε, καὶ πειδὴ μήτε τὶς ὀνειρέβουνται, ἀπὸ ζούλια, φωνάζουνε πῶς τὶς φτειάνουμε. Σὰ φτειάνουμε, τὶς φτειάνουμε καλήτερες ἀπὸ τὸ *διανομέφς*. Μακάρι νὰ φτειάναμε καὶ τὸ *γραμματᾶ*. Εἶναι πολὺ ἔξυπνη λέξη. Τὴ βλέπω κι ἀπὸ τώρα στὸ Λεξικό, σὲ μιὰ φρασούλα, μαζὶ μὲ κάτι ὅμοιες λέξες, γιὰ νὰ δείξουνε τὴ διαφορά, λ. χ. «Ὁ γραμματᾶς ἔφερε γράμματα στὶς ἀγράμματες *Ἀθίνε* καὶ στοῦ κ. Κ. Γ. Πὼπ, ποῦ γράμματα δὲν ξέρει».

ΨΥΧΑΡΗΣ

(*) Κοίταξε «Νουμᾶ» φυλ. 140, σελ. 4 στλ. 1.

ΚΥΡΙΕ ΕΛΕΗΣΟΝ

Ἀγαπητὲ «Νουμᾶ»

Ξέρεις γιατὶ δὲν εἶναι, καὶ γιατὶ δὲν πρέπει νὰ εἶναι «Ἐθνικὸς ποιητὴς» ὁ Σουρῆς; Ὄχι γιατὶ δὲν τοὺς τραγουδᾶμε τοὺς στίχους του, ὄχι ποῦ δὲν τοὺς θυμόμαστε κάνε, μήτε ποῦ γράφει ἔξοχα σαλιαρίσματα μὲ θεῖες ῥίμες. Ὁ καθαυτὸ λόγος εἶναι ποῦ Λαμπρὴ δὲν ἔρχεται, Μεγάλη Παρασκευὴ δὲν ἔρχεται, Χριστούγεννα ἢ Καθαρὴ Δευτέρα ἢ ἄλλη ἱερὴ μέρα δὲν ἔρχεται, χωρὶς νὰ παρωδήσῃ ὁ Σουρῆς τοὺς ὕμνους καὶ τὰ τροπάρια ἢ καὶ τὰ Βαγγέλια ἐκεινῆς τῆς ἡμέρας μὲ τὸν πιὸ μασκαράδικο τρόπο· χωρὶς μ' ἄλλα λόγια νὰ περιπαίξῃ τὸ πιὸ ἐθνικὸ πρᾶμα ποῦ ἔχουμε—τὴ θρησκεία μας.

Ποῦ νὰ τὰ στοχαστοῦνε τέτοια πράματα ὅμως οἱ θαμαστάδες του, ποῦ τονὲ βάφτισαν ἐθνικὸ δίχως νὰ τὸ θέλῃ ὁ καημένος, γιατὶ τοῦ στραβοῦ τὸ δίκιο, ἔχει πολλὴ μετριοφροσύνη ὁ ἄνθρωπος, καὶ κάμνει φρόνιμα.

Ἂν δὲν τὴν εἶχε αὐτὴ τὴ μετριοφροσύνη, ἂν τὄξερε κἂν πῶς κάμνει τὴν πιὸ ἐλεεινὴ ἱεροσυλία κλέβοντας ὑλικὸ ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία καὶ ξαναχύνοντάς το σὲ μασκαράδικους στίχους, ἔπρεπε ὅλοι μας, ἀπὸ τὸν Πατριάρχη καὶ κάτου, νὰ ἔχουμε αὐτὸν ἀφορισμένο, ποῦ γυρεύει νὰ μᾶς κάμῃ νὰ γελάσουμε μὲ τὰ ἱερά μας, κι ὄχι τὸ μεταφραστὴ τοῦ Βαγγέλιου, ποῦ γύρεψε νὰ μᾶς κάμῃ νὰ τὰ καταλάβουμε.

Τώρα τοῦ σώνει νὰ παρακαλοῦμε γιὰ τὴν ψυχουλίτσα του.

ΕΝΑΣ ΠΑΠΠΑΣ

ΓΑΛΗΝΗ

Ὦ θάλασσα, γιατί, μωρή, μᾶς στέκεις μαραμένη
σὰ γρίτσα πιὰ ποὺ ξέχασε καὶ γέλια καὶ παιχνίδια,
ποὺ ὁ κόρφος ὡς στὸν ἀφαλὸ σαχλὸς τῆς κατεβαίνει,
κι ἀβγὰ τὴν κάθε σούφρα της τῆς κρύβουν καὶ φτιασίδια;

Ξύπνα λιγάκι κι ἄφρισε καὶ χτύπα σὰ γοργόνα!
Κι ἄνεμε ἐσύ, σὰν αἴλουρος μέσ' στ' ἄρμενά μας φύσσα,
ποὺ νὰ θαρρῶ πὼς βρίσκεστε σ' ἀγάπης μέσα ἀγῶνα
καὶ σπαρταρᾶτε ἀπ' τὴ φωτιὰ καὶ τρώγεστε μὲ λύσσα.

Χοιμῆστε! Τὸ καράβι μας μὲ τὸ μιαλὸ χαμένο
ἂς τρίζει, ἂς τρέμει, ἂς σκουντουφλᾶ, δειλὸ λαχανιασμένο·
καὶ μὲ σπασμοὺς, μὲ βογγητὰ, κάθε ἐπιβάτης κάτου
ἂς βγάζει τ' ἄντερά του.

ΛΕΚΑΣ ΑΡΒΑΝΙΤΗΣ

Ὑποχρεωτικὴ κυρία: Ὁρίστε ἕνα ποτῆρι νερό. Θέτε νὰ πιῆτε;

— Ὄχι, κυρία μου. Ἔκανα μιὰ κράση σιδερένια, καὶ τὸ νερὸ μπορεῖ νὰ τὴ σκουριάσῃ.

—

Ὁ καταστηματάρχης (στὸ καινούριο παιδὶ τοῦ γραφείου): Σοῦ εἶπε ὁ ταμίας τί θὰ κάνῃς τώρα τἀπόγεμα;

Τὸ παιδὶ τοῦ γραφείου: Ναί, κύριε· θὰ τὸν ξυπνήσω ἄμα σὲ δῶ νὰ ἔρχεσαι.

μιὰ καρέγλα, γύρισε τὸ ἀκουμπηστήρι της πρὸς ἐμένα καὶ τὴ μήνεψε. Ὕστερα μὲ κοίταξε μιὰ μέσ' στὰ μάτια σὰ νὰ ἤθελε νὰ μ' ἐξετάσῃ. Τὸ κοίταγμά του φανέρωνε τὴν ἀπόφαση, ποῦ πῆρε καὶ κάποιο δισταγμό. Ἤρτε πιὸ κοντά μου πέρνοντας τὴν καρέγλα του.

— Ἄκουσε, Κώστα μου, ξέρεις πῶς δὲν ἔχω ἄλλονα στὸν κόσμο ἀπὸ σένα... ὅλοι πᾶνε... συγγενῆδες, φίλοι... ἐσύ μοῦ μένεις μόνο... Πάντα σὲ λογάριαζα γιὰ τὸν καλήτερό μου φίλο... Τόσον καιρὸ σοῦ ἔκρυβα κάτι... νὰ μὴ μὲ γελάσῃς... κι ἀφτὸ τὸ κάτι πρέπει τώρα νὰ στὸ ξεμυστηρεφτῶ... Ἴσως βρῶ κάποια ἐλάφρωση... γιατὶ εἶμαι δυστυχισμένος, πολὺ δυστυχισμένος...

— Μὰ μὲ τρομάζεις, Δημήτρη, μὲ τοὺς πρόλογους ἀφτούς, τι θέλεις νὰ πῇς;.. ξακολούθησε.

Γιὰ μιὰ στιγμὴ φάνηκε σὰν ἀναποφάσιστος. Σηκώθηκε κ' ἔσιαξε στὸν κοθρέφτη τὴ γραβάτα του, κατέβασε τὰ παντελόνια του καὶ κάθισε πάλε κοντά μου. Ἔκανε τόνε μιὰ κίνησι, ξαφνική σὰ νὰ ἤθελε νὰ διώξῃ κάτι ἴσως τὸ δίσταγμο, καὶ ἄρχισε μ' ἕνα μελαχολικώτατο παράπονο:

— Γιατὶ νὰ γεννηθῶ σ' ἀφτὸν τὸν κόσμο;.. Δὲν ἔπρεπε νὰ γίνῃ ἀφτό... ἐγὼ δὲν εἶμουνα γιὰ τὴ σφαῖρα ἀφτή... Νὰ τώρα τὸ ὕφος ποῦ πῆρες μὲ πειράζει... θὰ μὲ κάνῃς νὰ σὲ μισήσω, ὅπως μίσησα ὅλα τὰ πραματα στὸν κόσμο.. Ἐγὼ σοῦ λέω τὸν πόνο μου καὶ σὺ τόνε δέχεσαι μὲ χαμογέλοιο.. Νὰ ἀφτὴ εἶταν ἡ αἰτία ποῦ δὲν ἤθελα τόσον καιρὸ νὰ σοῦ πῶ τίποτα.. ντρεπούμουνα... Μιὰ δειλία μ' ἔπιανε, ἔβλεπα ἕναν τοῖχο ποῦ σηκωνούντανε μπροστά μου... καὶ βασανιζούμουνα... τυραννιούμουνα... καὶ παντοῦ στὸ συνηθισμένο ἀφτὸν κόσμο ἔβλεπα κάτι τι, μιὰ δύναμη ἀνίκητη ποῦ ἤθελε καὶ καλὰ καὶ σώνει νὰ μὲ χωρίσῃ ἀπὸ τοὺς ὁμοιούς μου κι ἀπὸ ἐκεῖνα ποῦ ζοῦνε μαζὶ οἱ ὁμοιοί μου.

Πολὺ παράξενα καὶ μὲ κάποια ἀκαταστασία ἄρχισε τὴν ὁμιλία του ὁ Δημήτρης, ποῦ δήλωνε πῶς ἡ ἡσυχία καὶ τὸ ἀπαλό του τὸ ὕφος εἶτανε φαινομενικά.

Ξακολούθησε:

— Ἄκουσε καὶ πές μου ἂν ἔχω ἄδικο νὰ ὑποφέρνω, νὰ βασανίζουμαι. Ἐγὼ δὲν εἶμαι σὰν τὸν ἄλλονα τὸν κόσμο.. ὁ ἄλλος κόσμος μοιάζει σὰν ἕνα ψοφίμι... σὰ μιὰ μηχανὴ ποῦ τῆς βάζουνε φωτιὰ καὶ λάδι καὶ δουλέβει ἀσυνείδητα... ἐγὼ νοιώθω τὸν ἐαφτό μου ξεχωριστό...

Σώπασε μιὰ στιγμὴ σὰ γιὰ νὰ πάρῃ τὴν ἀνάσα του καὶ ξαναεῖπε μὲ περισσότερη ὁρμὴ καὶ λαχτάρα:

— Ὅ,τι ἐφχαριστεῖ ἐσένα δὲν μπορεῖ νὰ ἐφχαριστήσει κ' ἐμένα... Ἀφτὸ τὸ ἴδιο, τὸ αἰώνιο ἴδιο, τὸ ἀνάλλαγο τοῦ κοσμου μὲ φέρνει μιὰ τέτοια ἀνία, μιὰ τέτοια πλήξη, ποῦ ἔχουμαι νὰ σβυστῶ ἄξαφνα, νὰ χαθῶ, νὰ γίνω ἀέρας, νὰ γίνω τίποτα... Γιὰ φαντάσου κάθε μέρα νὰ σηκώνεσαι καὶ νὰ βλέπῃς τὸν ἥλιο ν' ἀνατέλῃ χρυσός, καφτερός, πάντα φωτεινός, νὰ μὴν ἀλλάζῃ διόλου, νὰ μὴ γίνεται μάβρος, πράσινος, νὰ μὴ γίνεται ἕνα χρῶμα ποῦ δὲν εἴδαμε, νὰ μὴν παίρνῃ ἕνα σχῆμα ἄγνωστο, ἔτσι ἀλλοιώτικο, ποῦ νὰ μὴν μπορῇς νὰ τὸ ὁρίσῃς, νὰ τοῦ δώσῃς ὄνομα... Νὰ βλέπῃς τὸν οὐρανὸ γαλανὸ ἢ συνεφιασμένο κι ὄχι ὅπως δὲ δύνεσαι νὰ τόνε φανταστῇς... Νὰ εἶναε ἀπὸ πάνου σου, κι ὄχι ἀπὸ κάτου σου ἢ ἀπὸ πούπετις ἀλλοῦ ποῦ δὲν ξέρεις νὰ τὸ ὀνομάσῃς... Νὰ θωρῇς τὴν πόλη μὲ σπίτια κεραμιδωμένα, μὲ δρόμους, μὲ δέντρα, μὲ ἁμάξια τρεχάτα καὶ ἁμάξια ποῦ πηγαίνουνε ἀργά, μὲ ἀνθρώπους, μὲ σκύλους κοιμισμένους καὶ μὲ σκύλους ποῦ γαβγίζουνε, μὲ πουλητάδες, μὲ ἐμπόρους, μὲ μαγαζιὰ καὶ μὲ πόσα ἄλλα μέ, ποῦ τὰ βλέπεις κάθε μέρα τὰ ἴδια, χωρὶς νὰ ἀλλάζουν τίποτα-τίποτα, οὔτε ἕνα ἰῶτα ἀπὸ τὸ σχῆμα τους κι ἀπὸ τὴν ἐνέργειά τους... Πές μου, μὰ πές μου, Κώστα μου, μπορεῖς νὰ βαστάξῃς βλέποντας ὅλο μπροστά σου τὰ ἴδια, πάντα τὰ ἴδια; Χωρὶς νὰ ὑπάρχῃ ἐλπίδα πῶς μιὰ μέρα θὰ καταντήσῃ κάθε πρᾶμα στὸν κόσμο ν' ἀλλάζῃ κάθε ὥρα, κάθε στιγμή, πῶς ἀφτὸς ὁ κόσμος θἄχῃ κάθε μέρα καὶ μιὰ καινούρια μορφή, κ' ἕνα καινούριο χρῶμα, καὶ μιὰ καινούρια ἐνέργεια;..

Ποιὸς ὁ λόγος τότες νὰ ὑπάρχουμε καὶ νὰ κυλιούμαστε σ' ἀφτόνα τὸν τυραννιάρικο τροχό, ποῦ μοιάζει σὰν τὸν τροχὸ τῆς βασάνας, σὰν κυλιέται μέσα στὶς λάσπες;.. Ποιὸς ὁ λόγος;.. Ἐγὼ προσπάθησα ν' ἀλλάξω τὴ ζωή μου, κι ἄρχισα νὰ κοιμοῦμαι τὴν ἡμέρα καὶ νὰ ξυ-